

ביטוח נפגעי עבודה

כללי

ביטוח נפגעי עבודה נועד לסייע למבוטחים שנפגעו בעבודה ונעשו בלתי כשירים לעבוד, ומפצה אותם על אובדן הכנסתם בתקופה שלאחר הפגיעה או על הנזק הגופני או הנפשי מהפגיעה. השיקום המקצועי במסגרת ביטוח נפגעי עבודה מסייע לאותם נפגעים לחזור לעבודה.

פגיעה בעבודה היא תאונה בעבודה (במהלך ועקב העבודה, לרבות בדרך אליה וממנה ובנסיבות כמפורט בחוק) או מחלת מקצוע (שהמבוטח חלה בה עקב עבודתו כמפורט בתקנות).

בביטוח נפגעי עבודה מבוטחים עובדים שכירים (מ-1954) ועצמאים (מ-1957), מי שנמצאים בשיקום מקצועי או בהכשרה מקצועית, מי שנבחנים לפי חוק החניכות או חוק שירות התעסוקה (בשעת הבחינה בלבד), אסירים עובדים, תושבי חוץ המועסקים אצל מעסיק ישראלי (מ-1970), תושבים ישראלים בחו"ל בתנאים מסוימים (מ-1970), מי ששכרם נקבע על פי החוק (מ-1954), ועובדים תחת חוק עבודת שירותי חירום (מ-1954).

גמלאות ותשלומים

דמי פגיעה

דמי פגיעה משולמים למי שנפגעו בעבודה או חלו במחלת מקצוע, ועקב כך הם אינם יכולים לעבוד בעבודתם או בעבודה מתאימה אחרת ואף לא עבדו בפועל, והם זקוקים לטיפול רפואי. דמי הפגיעה משולמים מהיום הראשון שלמחרת הפגיעה ולכל היותר בעד 91 יום (13 שבועות). שיעור התשלום 75% מהשכר הממוצע של הנפגע בשלושת החודשים שקדמו לפגיעה ועד הסכום המרבי (בינואר 2019 – 1,111 ש"ח ליום).

גמלאות נכות

גמלאות נכות מעבודה משולמות לנפגעי עבודה שנותרו נכים זמנית או לצמיתות בעקבות הפגיעה בעבודה.

- **קצבת נכות זמנית:** משולמת לבעלי דרגת נכות זמנית של 9% לפחות ושיעורה 75% מההכנסה בשלושת החודשים שקדמו לפגיעה כפול דרגת הנכות.
- **קצבת נכות צמיתה:** משולמת לבעלי דרגת נכות צמיתה של 20% לפחות. סכום התשלום נקבע לפי דרגת הנכות הרפואית בשיעור יחסי לשכר שבשלושת החודשים שלפני הפגיעה

(הסכום המרבי בינואר 2019 – 33,330 ש"ח לשכיר ולעצמאי). שיעור הקצבה 75% מההכנסה בשלושת החודשים שקדמו לפגיעה כפול דרגת הנכות.

- **מענק נכות:** תשלום חד-פעמי לבעלי דרגת נכות של 9%-19% לצמיתות, בסכום של קצבה חודשית כפול 43.
- **קצבה מיוחדת:** משולמת נוסף על הקצבה החודשית לבעלי דרגת נכות צמיתה של 75% לפחות (וזכאים נוספים על-פי החוק), הזקוקים לעזרה בפעולות היומיום (הסכום המרבי בינואר 2019 – 8,333 ש"ח).
- **מענק מיוחד:** משולם לבעלי דרגת נכות של 75% לפחות למימון הוצאות חד-פעמיות עקב הנכות: התאמת דיור, רכישת אביזרי עזר ורכישת רכב לסיוע בניידות (למוגבלים בניידות בלבד). גובה המענק – 60% מקצבת נכות מלאה מעבודה.

גמלאות תלויים

גמלאות תלויים משולמות לאלמן/ה, ליתומים ולהורים שהיו תלויים בפרנסתו של מי שמת עקב פגיעה בעבודה (ובנסיבות מיוחדות גם לבני משפחה אחרים). הגמלאות המשולמות הן קצבת תלויים, מענק תלויים, מענק נישואים, שיקום מקצועי לבן/בת הזוג המקבל קצבת תלויים, דמי מחיה ליתומים, מענק בר מצווה ומענק פטירה. הזכאות לקצבה ולתוספת בעבור ילדים – כל זמן שהילדים נמצאים עימם.

- **אלמן או אלמנה עם ילדים:** זכאים לקצבת תלויים חודשית בשיעור 40%-100% (לפי מספר הילדים) מהקצבה המלאה שהיתה משולמת למבוטח (שנפטרו) אילו היה בעל דרגת נכות של 100% (הקצבה המרבית – 75% משכרו בשלושת החודשים שקדמו ליום שבו הפסיק לעבוד או לעסוק במשלח ידו בשל הפגיעה).
הקצבה למי שיש עמו ילד אחד – 80% מקצבת נכות מלאה מעבודה (20% בהם תוספת בעבור הילד); עם שני ילדים – 90% (30% בהם תוספת בעבור הילדים); עם שלושה ילדים או יותר – 100% (40% בהם תוספת בעבור הילדים).
- **אלמן או אלמנה שאין עימם ילדים:** אלמנה בת פחות מ-40 – מענק חד-פעמי בשיעור 60% מקצבת נכות מלאה מעבודה כפול 36; אלמנה בת 40-50 – קצבה חודשית בשיעור 40% מקצבת נכות מלאה מעבודה; בת 50 או יותר – קצבה חודשית בשיעור 60% מקצבת נכות מלאה מעבודה.
במקרים האלה, גם מי שלא מלאו להם 50 יהיו זכאים לקצבה בשיעור הגבוה (60% מקצבת נכות מלאה):
- בעת הפטירה היה עמם ילד שהיה זכאי לקצבה והוא אינו זכאי עוד;
- בעת הפטירה האלמנה היתה בהריון (עד הלידה תקבל קצבה בשיעור של 60% ולאחר הלידה בשיעור של 80%, 20% בהם בעבור הילד);
- לא יכלו לכלכל עצמם מעבודה סמוך לפטירה או בתוך שנה מיום הפטירה (אם שולם להם מענק חד-פעמי הוא ינוכה מהקצבה).
- **ילדים:** הקצבה לילדים משולמת בדרך כלל כתוספת לקצבה ההורה, אך אם הילד התייתם משני הוריו או שההורה הנותר אינו זכאי לקצבה (גרופה או אלמן/ה שנישאו בשנית),

ביטוח נפגעי עבודה

תשולם הקצבה בנפרד: לילד אחד – 60%; לשני ילדים – 80%; לשלושה ילדים – 90%; לארבעה ילדים או יותר – 100%.

בני משפחה אחרים: אם המבוטח לא הניח אחריו בן/בת זוג או ילדים הזכאים לקצבה, אך הניח אחריו הורים, סב/סבתא, או אחים שהיו תלויים בו תלות כלכלית מלאה, יהיו הקרובים הללו זכאים לקצבה בשיעורים האלה: תלוי אחד – 50%; שני תלויים – 75%; שלושה תלויים – 90%; ארבעה תלויים – 100%. אם המבוטח הניח אחריו בן/בת זוג או ילדים הזכאים לקצבה, וההורים גם הם הוכרו כתלויים כלכלית (תלות חלקית), תשולם להם קצבה מטעמי צדק.

הוצאות ריפוי

ניתנות במסגרת ביטוח בריאות ממלכתי. טיפולים שאינם נכללים בביטוח הבריאות או טיפולים במי שאינם מבוטחים בביטוח בריאות, ממשיכים להינתן במימון הביטוח הלאומי. הוצאות הריפוי כוללות אשפוז ושיקום רפואי.

שיקום מקצועי

ניתן לבעלי דרגת נכות צמיתה של 10% לפחות, שבגלל הפגיעה הם אינם יכולים לחזור לעבודתם או לכל עבודה אחרת, ולאמנות של מי שמת עקב פגיעה בעבודה.

שינויי חקיקה

- **ביטוח נפגעי עבודה גם לכוחות הביטחון:** בעקבות חוק ההסדרים מ-1.1.2017, ביטוח נפגעי עבודה הוחל גם על כוחות הביטחון – אנשי שבי"ס, שבי"כ, המשטרה ומשמר הכנסת – במקרים שהפעילות שקדמה לפגיעה אינה ייחודית למסגרת ולפעילות שבה בוצעה. לפיכך בחלק מהפגיעות (למשל מחלות מסוימות או תאונות דרכים) ישולם הפיצוי כמו לנפגעי עבודה, ובאחרות הוא יוסיף להיות משולם במסגרת חוקי השיקום של משרד הביטחון (התיקון בעקבות ועדת גורן).
- התשלום נעשה בידי הביטוח הלאומי וממומן בידי משרד האוצר על חשבון הגוף שאליו שייך הנפגע. השיפוי יהיה גם בגין החלק היחסי של ההוצאות המנהליות שיוציא המוסד לביטוח לאומי לביצוע הוראות אלה.
- הארכת הזכאות לדמי פגיעה על חשבון המעסיקים: ב-2005 הורחבה תקופת הזכאות לדמי פגיעה על חשבון המעסיקים מ-9 ל-12 ימים, לרבות לעובדים במשק בית (מי שאין להם מעסיק – למשל עובדים עצמאים, אינם זכאים לדמי פגיעה בעבור ימים האלה). בעד היומיים הראשונים שלאחר הפגיעה דמי הפגיעה משולמים רק למי שאינו יכול לעבוד 12 יום או יותר.

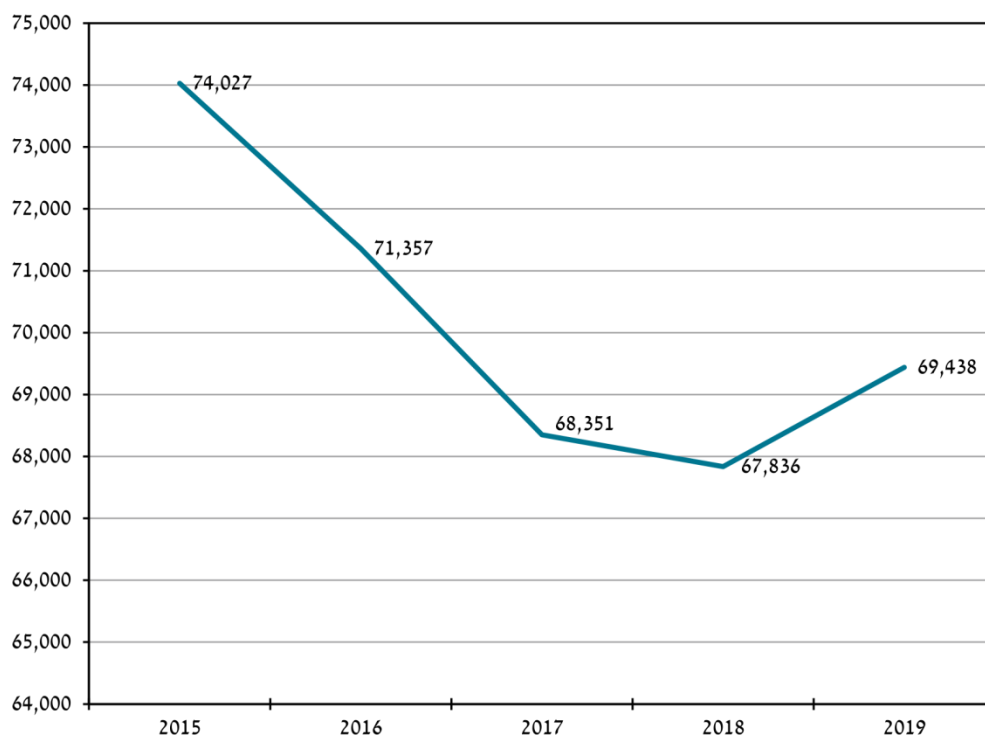
לשינויי חקיקה קודמים ראו דוחות שנתיים קודמים.

מקבלי דמי פגיעה

דמי פגיעה משולמים לנפגע בעבודה לתקופה של 91 יום לכל היותר. ב-2019 עלה מספר המקבלים ב-2.4% לעומת 2018 והגיע ל-69,438 (תרשים 1 ולוח 1). מספר ימי האי-כושר לעבודה עלה בין שתי השנים ב-4.8% והגיע ל-2,944,713 ימים, ומספר ימי האי-כושר הממוצע לנפגע עלה ב-2.3% והגיע ל-42.4 ימים. מ-2014 עלה מספר הימים הממוצע לנפגע בכ-7 ימים – עובדה העשויה להעיד על החמרה בתאונות במהלך השנים. הגידול במספר המקבלים דמי פגיעה דומה לגידול במספר המועסקים במשק ושיעורם בכלל המועסקים הגיע ל-1.63% (לוח 2).

שיעור המקבלים דמי פגיעה בכלל המועסקים ירד בהדרגה במהלך השנים. הירידה החלה ב-1996 ונמשכה עד 2012 בעקבות שני תיקונים בחוק (ב-1997 – חיוב המעסיק בתשלום בגין הימים הראשונים, וב-2005 ביטול הזכאות לתשלום זה למי שאין להם מעסיק). ב-2013 עלה שיעור המקבלים לכ-2% מהמועסקים, ומאז הוא יורד בהתמדה. השנה נבלמה מגמת הירידה.

תרשים 1: מקבלי דמי פגיעה, 2015-2019

ביטוח נפגעי עבודה

לוח 1: מועסקים. מקבלי דמי פגיעה וימי אי-כושר לעבודה.
2019-2015

שנה	מועסקים * (אלפים)	מקבלי דמי פגיעה	ימי אי כושר לעבודה	
			ממוצע לנפגע	סך הכל
2015	3,930.2	74,027	37.3	2,763,001
2016	4,022.5	71,357	39.2	2,796,847
2017	4,119.2	68,351	40.37	2,759,898
2018	4,191.0	67,836	41.41	2,809,379
2019	4,258.4	69,438	42.4	2,944,713

* לפי נתוני החשבונאות הלאומית, הלמ"ס. עובדים ישראלים, עובדים מחו"ל (מדווחים ובלתי מדווחים) ותושבי השטחים.

לוח 2: השינויים במספר המועסקים. במקבלי דמי פגיעה וימי אי-כושר
לעבודה (אחוזים). 2019-2015

שנה	מקבלי דמי פגיעה כאחוז מכלל המועסקים	שיעור השינוי בממוצע לשנה (אחוזים)		
		מועסקים	מקבלי דמי פגיעה	ממוצע ימי אי-כושר
2015	1.88	2.2	-0.7	4.5
2016	1.77	2.3	-3.6	5.1
2017	1.66	2.4	-4.2	2.9
2018	1.62	1.7	-0.75	2.6
2019	1.63	1.6	2.3	2.4

מעסיקים המשלמים דמי פגיעה

חוק נפגעי עבודה מאפשר למעסיק לשלם לעובד את דמי הפגיעה בשם הביטוח הלאומי (במועד תשלום השכר) ובתמורה לקבל עמלה או הנחה בדמי ביטוח. מעסיקים שאינם בהסדר נדרשים להחזיר למוסד את התשלום בעבור 12 הימים הראשונים.

ההסדר למעסיקים של עד 500 עובדים (לפי תקנה 22): המעסיק מקבל מהמוסד החזר בעבור היום ה-13 ואילך בתוספת עמלה בשיעור 2.5% מדמי הפגיעה. אם תביעת המבוטח נדחית, המעסיק אינו מקבל החזר. **ההסדר למעסיקים של יותר מ-500 עובדים (לפי סעיף 343 לחוק):** המעסיק סופג את התשלום בתמורה להנחה בדמי ביטוח של 15% מהשיעור הרגיל של דמי הביטוח.

25.7% מן השכירים שהיו זכאים לדמי פגיעה ב-2019 (16,368 מ-63,737 שכירים) קיבלו את התשלום לפי תקנה 22, ו-0.9% (584 איש) קיבלו לפי סעיף 343 בחוק. מספר המעסיקים בהסדר לפי סעיף 343 בחוק היה 16.

חומרת הפגיעות

מספר ימי האי-כושר הוא מדד מרכזי להערכת חומרת הפגיעה. לפי מדד זה, מספר הפגיעות החמורות שביגין הוגשו תביעות למוסד עולה עם השנים (לוח 3). ב-1996, השנה האחרונה שבה שולמו הימים הראשונים שלא באמצעות המעסיק, היו לכמחצית מכלל המקבלים דמי הפגיעה פחות מ-14 ימי אי-כושר, לעומת 28% ב-2018. במקביל ועם קיצור התקופה המרבית לתשלום, ב-1997, עלה שיעור הנפגעים עם 61 ויותר ימי אי-כושר מ-13% ל-32% ב-2019.

חלקם של הנפגעים עם 15-45 ימי אי-כושר התייצב ברמה של כשליש במהלך השנים וב-2019 ירד ל-32.1%.

לוח 3: מקבלי דמי פגיעה לפי מספר ימי האי-כושר, 2015-2019

שנה	סה"כ מועסקים*	סה"כ ימי אי-כושר	מספר ימי האי-כושר								סה"כ מקבלי דמי פגיעה	
			0	1-14	15-30	31-45	46-60	61-75	76-90	91		
מספרים מוחלטים												
2015	3,930,185	2,763,001	12	74,027	16,296	8,306	5,416	4,132	7,688	7,291	5	
2016	4,022,503	2,796,847	10	71,357	15,548	8,238	5,408	4,170	7,574	8,165	9	
2017	4,119,203	2,759,898	10	68,351	14,906	7,829	5,260	4,151	7,791	8,104	5	
2018	4,190,996	2,809,379	8	67,836	14,720	7,905	5,169	4,217	8,034	8,526	4	
2019	4,258,441	2,944,713	6	69,438	14,532	7,801	5,427	4,321	8,599	9,315	2	
אחוזים												
2015	100.0	100.0	0.0	33.6	22.0	11.2	7.3	5.6	10.4	9.9	0.0	
2016	100.0	100.0	0.0	31.2	21.8	11.5	7.6	5.8	10.6	11.4	0.0	
2017	100.0	100.0	0.0	32.6	21.8	11.5	7.7	5.8	11.4	11.8	0.0	
2018	100.0	100.0	0.0	28.3	21.7	11.6	7.6	6.2	11.8	12.6	0.0	
2019	100.0	100.0	0.0	28.0	20.9	11.2	7.8	6.2	12.4	13.4	0.0	

* מתוך החשבונאות הלאומית, הלמ"ס.

** נפגעים עד 31.1.2002 שקיבלו דמי פגיעה לאחר מועד זה.

עובדים זרים ותושבי השטחים

הדיווח על פגיעות של עובדים זרים, עובדי חברות כוח אדם או עובדי קבלן, לוקה כנראה בחסר בשל תת דיווח, ולכן יש להניח שרמת הבטיחות במקומות העבודה נמוכה מהדיווחים ומספר הנפגעים בפועל גבוה יותר.

בקרב העובדים הזרים ותושבי השטחים שיעור המקבלים דמי פגיעה נמוך בכל השנים משיעורם של הישראלים, אף שסביר שהוא יהיה גבוה יותר, בגלל הענפים המסוכנים למדי (חקלאות ובנייה) שהם מועסקים בהם. הנפגעים באוכלוסייה זו נמנעים ככל הנראה מלדווח על פגיעה בעבודה, מכמה סיבות: החשש לאבד את עבודתם אם ייעדרו עקב תאונה, מעמדם הלא חוקי והחשש לגורלם אם ייוודע הדבר, וכנראה גם היעדר מידע על זכויותיהם. בפגיעות קשות אין לעובדים אלה ברירה אלא לפנות לטיפול רפואי ולהגיש תביעה לדמי פגיעה ולנכות.

הביטוח הלאומי משלם במישרין את הוצאות הטיפול החד-פעמי בחדר המיון של עובדים זרים, ומאפריל 2008 גם של עובדי שטחים שנפגעו בתאונות עבודה ולא הגישו תביעה לדמי פגיעה. עובד זר מבוטח בביטוח נפגעי עבודה אף אם הוא שוהה בארץ שלא כדין, אך הגמלה משולמת לו רק ממועד יציאתו מהארץ. התשלום אינו כולל את התקופה שבה נשללה הקצבה.

ביטוח נפגעי עבודה

ב-2019, בדומה לשנים הקודמות, ממוצע ימי האי-כושר לעובד זר שנפגע היה נמוך מזה של תושבי ישראל – 34.7 ימים לעומת 41.5 ימים בהתאמה – אף שכאמור היה צפוי להיות גבוה יותר בשל אופי עיסוקיהם (לוח 4). לעומת זאת ממוצע הימים של העובדים תושבי השטחים נשאר גבוה יחסית (44.2 ימים).

עובדי חברת כוח אדם ועובדי קבלן

בדומה לעובדים הזרים ולעובדי השטחים, גם על שכירים המקבלים שכר מחברות כוח אדם ומקבלני כוח אדם קשה לקבל נתונים. בסקרי כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מזהים שכירים אלו לפי השאלה "מי משלם את השכר", אך במערכת נפגעי עבודה של הביטוח הלאומי הם אינם מזהים. משום כך אי אפשר לבדוק באיזו מידה הם חשופים לסכנות לעומת העובדים האחרים, ואם בגלל היותם מועסקים באמצעות צד שלישי, המעסיק מפחית מאחריותו לבטיחותם.

הבעיה קיימת גם בחברות קבלן שאינן מספקות עובדים אלא שירותים: אלה אינן נדרשות להוכיח ציות לחוקי העבודה והבטיחות בעבודה כדי לקבל רישיון או לחדשו, כפי שנדרש מחברות אחרות.

בהגדרת מקבלי שכר מחברת כוח אדם אין נכללים שכירים העובדים באמצעות קבלן משנה, שהוא אחראי לביצוע עבודתם ולבטיחותם. אלה בעיקר העובדים המועסקים בענפי הכלכלה המשניים – שמירה, אבטחה וניקיון, וטיפול בבית.

לוח 4: מועסקים*, מקבלי דמי פגיעה וימי אי-כושר. לפי תושבות.
2019-2017

מקבלים	סך הכל	תושבי ישראל	תושבי שטחים	עובדים זרים
2017				
מועסקים	4,119,203	3,822,068	113,325	183,810
מזה: מקבלי דמי פגיעה – מספרים	68,351	65,989	1,120	1,242
אחוזים	1.7	1.7	1.0	0.7
ממוצע ימי אי-כושר	40.4	40.4	43.3	33.5
2018				
מועסקים	4,190,996	3,902,184	108,400	180,412
מזה: מקבלי דמי פגיעה – מספרים	67,836	65,329	1,233	1,274
אחוזים	1.6	1.7	1.1	0.7
ממוצע ימי אי-כושר	41.4	41.5	45.1	34.2
2019				
מועסקים	4,258,441	3,863,558	115,725	179,158
מזה: מקבלי דמי פגיעה – מספרים	69,438	66,727	1,249	1,462
אחוזים	1.6	1.7	1.1	0.8
ממוצע ימי אי-כושר	42.4	41.5	44.2	34.7

* מקור: החשבונאות הלאומית, הלמ"ס.

עצמאים לעומת שכירים

ב-2019 קיבלו דמי פגיעה 5,701 עצמאים – עלייה של 5.6% לעומת 2018 (לוח 5). העצמאים מהווים 8.2% מכלל המקבלים דמי פגיעה, קצת פחות מייצוגם באוכלוסייה. ממוצע ימי האי-כושר לעבודה בקרב העצמאים היה גבוה ב-45.5% מזה של שכירים (59.5 ימים לעומת 40.9 בהתאמה), משום שהם אינם זכאים להגיש תביעות בגין היעדרויות קצרות, של פחות מ-12 ימים.

התפלגות השכירים שקיבלו דמי פגיעה לפי ענף כלכלי¹ ב-2019 דומה לשנים הקודמות: 15.5% נפגעו במסחר ותיקון כלי רכב מנועיים ואופנועים, 13.8% בתעשייה וחרושת ו-11.3% בבינוי (לוח 6). מבחינת חומרת הפגיעה (הנמדדת כאמור לפי מספר ימי אי-כושר לעבודה), הפגיעות החמורות ביותר מתרחשות זה שנים בענף הבינוי (53 ימים) ואחריו בשירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות (46.7), ארגונים וגופים בינלאומיים (45.9), אמנות, בידור ופנאי (44.1) ושירותים אחרים (41.9).

לוח 5: מקבלי דמי פגיעה וממוצע ימי אי-כושר – שכירים לעומת עצמאים, 2019

ממוצע ימי אי-כושר	מקבלי דמי פגיעה		סך הכל
	אחוזים	מספרים מוחלטים	
42.4	100	69,438	סך הכל
40.9	92	63,737	שכירים
59.5	8	5,701	עצמאים

לוח 6: מקבלי דמי פגיעה לפי ענף כלכלי – שכירים ועצמאים, 2019

ימי אי-כושר			מקבלים		ענף כלכלי
ממוצע לנפגע	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	
42.4		2,944,713		69,438	סך הכל
40.9	100.0	2,605,167	100.0	63,737	סך הכל שכירים
37.6	12.7	330,245	13.79	8,790	תעשייה וחרושת
41.2	15.6	407,108	15.49	9,875	מסחר סיטוני וקמעוני, תיקון כלי רכב מנועיים ואופנועים
53.0	14.7	382,959	11.34	7,229	בינוי
37.1	8.8	228,483	9.66	6,156	מינהל מקומי, מינהל ציבורי וביטחון, שירותי חובה של הביטוח הלאומי
41.5	8.2	212,712	8.05	5,128	שירותי ניהול ותמיכה
46.7	7.7	201,694	6.78	4,321	שירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות

1 הסיווג האחד של ענפי הכלכלה (מ-2011) מבוסס על המלצת האו"ם לסיווג האחד של ענפי כלכלה: ISIC 4 (International Standard Classification of All Economic Activities), Rev. 4.

ביטוח נפגעי עבודה

ימי אי-כושר			מקבלים		ענף כלכלי
ממוצע		מספרים		מספרים	
לנפגע	אחוזים	מוחלטים	אחוזים	מוחלטים	
36.8	6.2	162,076	6.91	4,407	שירותי בריאות ושירותי רווחה וסעד
37.6	5.7	149,595	z	3,978	שירותי אירוח ואוכל
38.6	3.6	92,531	3.76	2,397	שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים
38.2	2.5	64,735	2.66	1,693	חינוך
41.9	2.6	68,729	2.57	1,640	שירותים אחרים
33.5	2.0	51,819	2.42	1,545	פעילויות בנדל"ן
34.6	1.8	47,566	2.15	1,373	מידע ותקשורת
39.7	1.9	48,587	1.92	1,223	חקלאות, ייעור ודיג
34.8	1.8	47,542	2.14	1,367	שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח
44.1	2.1	54,689	1.95	1,241	אמנות, בידור ופנאי
34.2	0.4	10,852	0.5	317	אספקת חשמל, גז, קיטור ומיזוג אוויר
39.7	0.5	12,730	0.5	321	אספקת מים, שירותי ביוב, טיפול באשפה ובפסולת ושירותי טיהור
42.8	0.2	5,645	0.21	132	כרייה וחציבה
52.2	0.0	835	0.03	16	משקי בית כמקומות תעסוקה, משקי בית המייצרים טובין ושירותים לשימוש עצמי
45.9	0.0	872	0.03	19	ארגונים וגופים בינלאומיים
40.7	0.9	23,163	0.89	569	לא ידוע
59.5		339,546		5,701	סך הכל עצמאים

נשים וצעירים

עם התיעוש המתגבר והגידול בחלקן של הנשים בכוח העבודה שאפיינו את שני העשורים האחרונים, גדל בהדרגה גם חלקן של הנשים הנפגעות: שיעור המקבלות דמי פגיעה עלה מ-19.8% ב-1995 ל-32.8% ב-2019 (לוח 7), אך הוא עדיין מגיע לפחות ממחצית משיעור הגברים, בין היתר בשל אופי עיסוקיהן.

בקרב הצעירים (עד גיל 34) הגברים מהווים 77.2% מכלל המקבלים לעומת 62.1% – חלקם בקרב המבוגרים (45-64) (לוח 8). ממוצע ימי האי-כושר של נשים נמוך מזה של גברים – 37.4 לעומת 44.7 בהתאמה (לוח 7), כנראה בשל רמת הסיכון הגבוהה יותר בענפים שבהם גברים צעירים מועסקים.

לוח 7: מקבלי דמי פגיעה לפי מין, 2015-2019

מין	2015	2016	2017	2018	2019
סך הכל – מספרים מוחלטים	74,027	71,357	68,351	67,836	69,438
גברים	50,587	48,786	46,434	46,074	47,319
נשים	23,440	22,571	21,917	21,762	22,119
סך הכל – אחוזים	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
גברים	68.3	68.4	67.8	67.9	70.2
נשים	31.7	31.6	32.2	32.1	32.8

לוח 8: מקבלי דמי פגיעה לפי גיל ומין (מספרים מוחלטים ואחוזים). 2019

גיל	סך הכל		גברים		נשים	
	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים
סך הכל	69,438	100.0	47,319	100.0	22,119	100.0
עד 17	123	0.2	86	0.2	14	0.1
18-24	6,716	9.9	5,201	11.0	1,721	7.8
25-34	15,182	22.4	11,713	24.8	4,142	18.7
35-44	14,966	22.1	10,624	22.5	4,233	19.1
45-54	14,094	20.8	9,338	19.7	5,128	23.2
55-64	12,233	9.7	7,021	14.8	5,212	23.6
+65	5,550	8.2	3,226	6.9	1,669	7.5

נסיבות הפגיעה

חלקן של תאונות הדרכים בזמן העבודה או בדרך לעבודה או ממנה נשאר יציב למדי בשלוש השנים האחרונות (2017-2019) – כ-32% מכלל תאונות העבודה (לוח 9). אשר לגורם הפגיעה ומהות הפגיעה (ראו להלן) – הנתונים העדכניים ביותר הם מ-2014.

התפלגות מקבלי דמי פגיעה לפי גורם הפגיעה יציבה למדי במהלך השנים. הגורמים השכיחים ב-2014 היו תאונות דרכים (26.6%); נפילה (מפיגום, סולם או מנוף, מבניין או מבנה, החלקה או מעידה במדרגות), החלקה או מעידה במישור (25.7%); ופגיעה מגופים נופלים, לוחצים או מכים (16.1%) (לוח 10).

התפלגות המקבלים לפי חומרת הפגיעה (הנמדדת לפי מספר ימי האי-כושר) מראה כי מחלות המקצוע² גרמו לפגיעות החמורות ביותר – 53.8 ימי אי כושר בממוצע לנפגע. פגיעות קשות אחרות נגרמו בעיקר מנפילות (41.5 ימי אי-כושר בממוצע לנפגע), ותוצאותיהן היו בעיקר מכות יבשות, הימחצויות, שברים בגפיים, מתיחות ונקעים.

ההתפלגות לפי מהות הפגיעה יציבה אף היא למדי במשך השנים: הימחצות (33.2%), פגיעה בשלד או בשרירים (14.5%), מכה יבשה (12.7%) וחתך בגפה עליונה (9.2%) (לוח 11). מבחינת חומרת הפגיעה, הנמדדת לפי מספר ימי האי-כושר, הפגיעות הקשות היו שבר בגפה תחתונה (63.8 ימים בממוצע לנפגע), פגיעה במערכת כלי הדם (60.8 ימים), שבר בגפה העליונה (59.3 ימים), שבר בגב או בגולגולת או פגיעה בעמוד השדרה (57.9 ימים) ופריקה ללא שבר (49.5 ימים). הגפיים העליונות הן האיבר הפגיע ביותר בתאונות עבודה: שברים וחתכים בהן גרמו להיעדרות מעבודה של 15% מן המקבלים דמי הפגיעה.

² מחלות המקצוע הן רשימה סגורה, אך לדעת המומחים מחלה מסוימת נגרמה בבירור מתנאי העבודה – היא תוכר כפגיעה בעבודה.

ביטוח נפגעי עבודה

לוח 9: מקבלי דמי פגיעה לפי מקום הפגיעה וימי אי-כושר, 2019-2017

שנה	סך הכל	בעבודה			בדרך לעבודה	
		במהלך העבודה*	תאונות דרכים	תאונות דרכים	תאונות בלי רכב	אחר
2017						
1,301	68,351	45,578	4,264	12,286	4,922	1,301
1.9	100.0	66.7	6.2	18	7.2	1.9
41.8	40.4	40.4	44.5	38	42.4	41.8
2018						
1,168	67,836	45,045	4,174	12,127	5,322	1,168
1.7	100.0	66.4	6.2	17.9	7.8	1.7
42.9	41.4	41.4	45.9	40	42.9	42.9
2019						
1,129	69,438	45,442	4,526	12,702	5,639	1,129
1.6	100.0	65.4	6.5	18.3	8.1	1.6
41.8	42.4	42.5	46.3	40	43.3	41.8

* חבטות ופציעות בעבודה שאינן מתאונות דרכים.

לוח 10: מקבלי דמי פגיעה וימי אי-כושר לפי גורם הפגיעה, 2014*

גורם הפגיעה	מקבלים		ימי אי כושר	
	מספרים מוחלטים	אחוזים	ממוצע לנפגע	סך הכל
סך הכל	74,756	100.0	36.6	2,734,432
תאונות דרכים	19,868	26.6	37.1	737,241
נפילה	19,188	25.7	41.5	795,869
גוף נופל, מכה, לחץ מגוף	12,040	16.1	33.3	401,424
מכונות, כלים	9,919	13.3	31.9	316,246
מאמץ יתר	6,151	8.2	38.6	237,334
אש, חומר לוהט, אד, חומצה	1,177	1.6	22.0	25,879
קטטה	756	1.0	31.7	23,974
גוף זר בעין	752	1.0	15.0	11,302
הרעלה	521	0.7	22.5	11,717
גורם סביבתי	193	0.3	20.4	3,931
מחלת מקצוע	133	0.2	53.8	7,152
חומר נפץ	102	0.1	34.6	3,533
אחר ולא ידוע	3,956	5.2	40.2	158,830

* הנתונים העדכניים ביותר על גורם התאונה ומהות הפגיעה נוגעים לפגיעות מ-2014.

לוח 11: מקבלי דמי פגיעה וימי אי-כושר לפי מהות הפגיעה, 2014*

מהות הפגיעה	מקבלים		ימי אי כושר	
	מספרים מוחלטים	אחוזים	ממוצע	סך הכל
סך הכל	74,756	100.0	36.6	2,734,432
הימחצות	24,840	33.2	35.4	880,319
שלד ושרירים	10,869	14.5	33.6	365,346
מכה יבשה	9,460	12.7	31.6	298,495
חתך בגפה העליונה	6,848	9.2	29.5	202,070
שבר בגפה העליונה	4,347	5.8	59.3	257,561
מתיחה, נקע	4,141	5.5	35.3	146,286
שבר בגפה התחתונה	3,093	4.1	63.8	197,374
כווייה	1,377	1.8	23.8	32,821
שבר גולגולת, גב, שדרה	1,045	1.4	57.9	60,520
חתך בראש, צוואר, גב	956	1.3	21.6	20,609
חתך בגפה התחתונה	889	1.2	27.3	24,276
סימפטומים	887	1.2	30.2	26,822
חדירת גוף זר	767	1.0	14.5	11,108
הרעלה	345	0.5	19.5	6,732
פריקה ללא שבר	271	0.4	49.5	13,412
מערכת כלי דם	123	0.2	60.8	7,481
שפשוף	128	0.2	21.3	2,731
אחר ולא ידוע	4,370	5.8	41.3	180,469

* הנתונים העדכניים ביותר על גורם התאונה ומהות הפגיעה נוגעים לפגיעות מ-2014.

גמלאות נכות מעבודה

גמלאות נכות משולמות למי שנתרו נכים בעקבות הפגיעה. בעלי דרגת נכות צמיתה של 20% ויותר מקבלים קצבת נכות צמיתה.

• קצבת נכות צמיתה

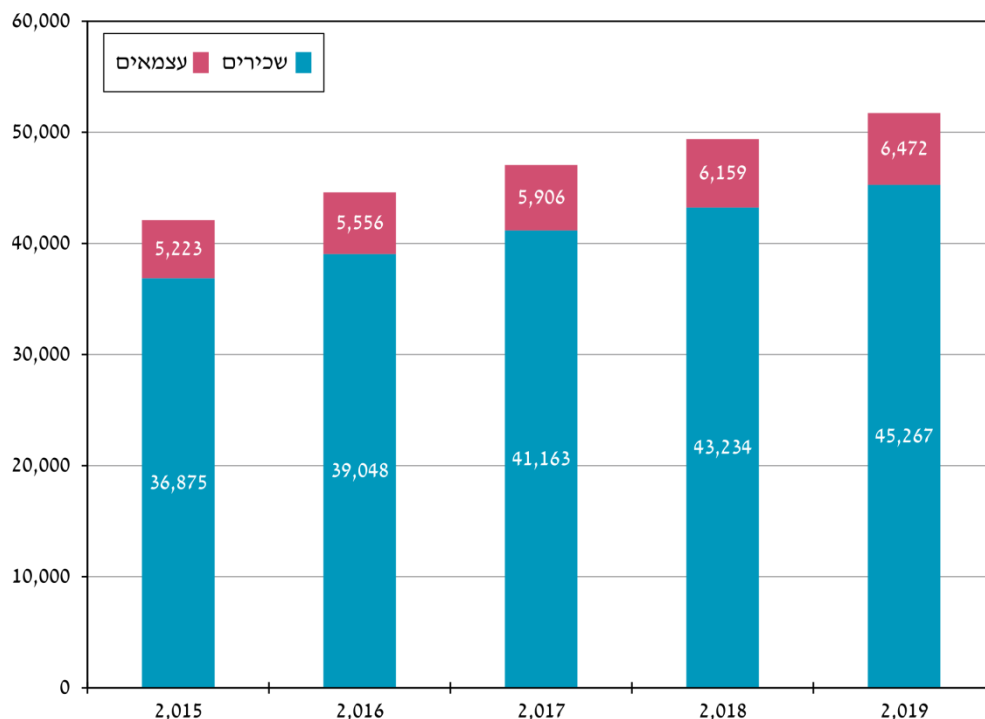
מספר המקבלים קצבת נכות צמיתה עלה בין 2018 ל-2019 ב-4.7% – מ-49,393 בדצמבר 2018 ל-51,739 בדצמבר 2019, והוא עולה בהתמדה עם השנים (לוח 12, תרשים 2). מאפייני המקבלים קצבה זו שונים במעט מן המאפיינים של מקבלי דמי פגיעה (לוח 25 בנספח לוחות ענפי הביטוח). גיל ההתייחסות הוא הגיל בסוף 2019 ולא הגיל בעת הפגיעה, ולכן מרביתם נמצאים בקבוצות המבוגרות יותר – (בני 50 ויותר). הגיל הממוצע של המצטרפים החדשים לנכות צמיתה היה ב-2019 41.6 (גברים 41.4, נשים 43), ושל כלל המקבלים 56.6 (גברים 56.8, נשים 55.2). דרגת הנכות הממוצעת שלהם היתה 40.5% (גברים 40.7%, נשים 38.8%).

ביטוח נפגעי עבודה

לוח 12: מקבלי קצבת נכות צמיתה – שכירים לעומת עצמאים, 2015-2019 (דצמבר)

שנה	סך הכל		שינוי שנתי (%)	שכירים	עצמאים
	מספרים מוחלטים				
2015	42,098	4.8	36,875	5,223	
2016	44,604	5.9	39,048	5,556	
2017	47,069	5.5	41,163	5,906	
2018	49,393	4.9	43,234	6,159	
2019	51,739	4.7	45,267	6,472	

תרשים 2: מקבלי קצבת נכות צמיתה – שכירים לעומת עצמאים, 2015-2019 (דצמבר)

• קצבת נכות זמנית

קצבת נכות זמנית משולמת לבעלי דרגת נכות זמנית של 9% לפחות. בדומה למקבלי קצבת נכות צמיתה, גם מספרם של אלה עולה בהתמדה – עלייה של 12.2% בדצמבר 2019 לעומת 2018 (לוח 13). מרבית (91%) המקבלים היו שכירים והשאר עצמאים, ודרגת הנכות הממוצעת שלהם היתה 39.3% (גברים 41.2%, נשים 34.1%).

לוח 13: מקבלי קצבת נכות זמנית – שכירים לעומת עצמאים, 2015-2019 (דצמבר)

שנה	סך הכל		שכירים	עצמאים
	מספרים מוחלטים	שינוי שנתי (%)		
2015	5,238	3.1	4,783	455
2016	5,335	1.8	4,874	461
2017	5,675	6.4	5,212	463
2018	5,714	0.7	5,213	501
2019	6,414	12.2	5,836	578

• מענק נכות

מענק נכות משולם לנפגע עבודה שדרגת נכותו יציבה – 9% עד פחות מ-20%. בשני העשורים האחרונים השתנו תנאי הזכאות וצומצמו סכומי המענקים³. ב-2019 שולמו 17,283 מענקי נכות לעומת 15,234 ב-2018 – עלייה חדה יחסית, של 13.4% (לוח 14). עלייה זו היא חזרה למגמת העלייה בשנים 2016 ו-2017, שבהן נסקו התשלומים בשיעורים של 10%-11%. התשלום הממוצע לשכירים היה ב-2019 45.9 אלף ש"ח ולעצמאים – 44.4 אלף ש"ח, לעומת 42.6 אלף ש"ח ו-41.3 אלף ש"ח בהתאמה ב-2018.

לוח 14: מקבלי מענק נכות – שכירים לעומת עצמאים, 2015-2019 (דצמבר)

שנה	סך הכל		שכירים	עצמאים
	מספרים מוחלטים	שינוי שנתי (%)		
2015	12,322	3.8	10,733	1,589
2016	13,701	11.2	11,946	1,755
2017	14,997	9.5	13,155	1,842
2018	15,234	1.6	13,386	1,848
2019	17,283	13.4	15,223	2,060

קצבת נכות מיוחדת ומענקים מיוחדים

נכי עבודה בדרגת נכות 75% ויותר ונכים עם קשיי הליכה בדרגת נכות 65%-74% זכאים גם לקצבה מיוחדת או למענק מיוחד. התשלום מיועד למימון עזרה אישית, נסיעות, דור, הוצאות חד-פעמיות לרכישת רכב או הוצאות לרכישת אביזרים מיוחדים הנובעים מהנכות. הסיוע ניתן באמצעות אגף השיקום.

בדצמבר 2019 שולמה קצבה מיוחדת ל-4,145 אנשים ושולמו 170 מענקים (לעומת 3,993 ו-157 בדצמבר 2018 בהתאמה). הסכום הממוצע לקצבה היה 3,748 ש"ח (לעומת 3,714

3 ב-2003 צומצם סכום המענק מ-70 קצבאות ל-43 קצבאות.

ביטוח נפגעי עבודה

ב-2018), ולמענק 34,476 ש"ח (35,165 ש"ח ב-2018). 71 מן המענקים שולמו כסיוע בדיוור (47,901 ש"ח בממוצע), 28 לרכישת רכב (48,750 ש"ח), ו-71 לסיוע אחר (15,422 ש"ח).

קצבאות תלויים

בדצמבר 2019 קיבלו 4,827 איש קצבת תלויים לעומת 4,796 בדצמבר 2018 – עלייה של 0.6% (לוח 15). קבוצת המשפחות של ילד אחד ושל אלמנה/ללא ילדים מהווה את הרוב המכריע של מקבלי הקצבה (כ-84%) (לוח 16).

לוח 15: מקבלי קצבת תלויים – שכירים לעומת עצמאים, 2019-2015 (דצמבר)

שנה	סך הכל	שכירים	
		שכירים	שינוי שנתי (%)
2015	4,717	4,071	-0.1
2016	4,754	4,112	0.8
2017	4,776	4,126	0.5
2018	4,796	4,144	0.4
2019	4,827	4,172	0.6

לוח 16: מקבלי קצבת תלויים לפי הרכב המשפחה*, 2019-2015 (דצמבר)

שנה	סך הכל	אלמנה צעירה**	ילד אחד או אלמנה/ללא ילדים	2 ילדים או אלמנה/ עם ילד אחד	3 ילדים או אלמנה/ עם 2 ילדים	4 ילדים או אלמנה/ עם 3 ילדים	צירופים אחרים
2015	4,717	172	3,767	353	222	176	27
2016	4,754	174	3,824	345	211	175	25
2017	4,776	156	3,869	336	229	165	21
2018	4,796	141	3,907	349	228	151	20
2019	4,827	151	3,951	334	217	152	22

* הרכבי המשפחה נקבעו לפי דרגת הזכאות.

** לפי סעיף 132 (2) בחוק.

רמת הגמלאות והיקף תשלומים

דמי הפגיעה הממוצעים ליום לשכירים ולעצמאים עלו ריאלית ב-2019 לעומת 2018 ב-2.5%, אך כאחוז מהשכר הממוצע נותרו ללא שינוי (לוח 17). **קצבת נכות צמיתה** ממוצעת עלתה והגיעה ל-3,705 ש"ח לשכירים ו-3,845 לעצמאים, אך כאחוז מהשכר הממוצע נותרה גם היא כמעט ללא שינוי (לוח 18). **קצבת התלויים** הממוצעת לחודש לשכירים עלתה ב-1.4% לעומת 2018, ולעצמאים עלתה ריאלית ב-1.3%, אך ירדה כאחוז מהשכר הממוצע גם לשכירים וגם לעצמאים (לוח 19).

לוח 17: דמי פגיעה ממוצעים ליום – שכירים לעומת עצמאים 2019-2015

שנה	שכירים			עצמאים		
	מחירים שוטפים (ש"ח)	מחירי 2019 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע	מחירים שוטפים (ש"ח)	מחירי 2019 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע
2015	201.0	203.7	64.5	235.9	239.1	75.7
2016	209.4	213.4	65.7	242.1	246.7	76.0
2017	216.8	220.4	66.1	250.4	254.5	76.3
2018	225.9	227.8	66.5	268.8	271.1	79.1
2019	233.7	233.7	66.6	277.6	277.6	79.2

לוח 18: סכום קצבת נכות צמיתה ממוצעת – שכירים לעומת עצמאים, 2019-2015

שנה	שכירים			עצמאים		
	מחירים שוטפים (ש"ח)	מחירי 2019 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע	מחירים שוטפים (ש"ח)	מחירי 2019 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע
2015	3,505.7	3,552.9	37.5	3,723.8	3,773.9	39.8
2016	3,536.3	3,603.5	37.0	3,735.5	3,806.5	39.1
2017	3,567.5	3,626.5	36.2	3,744.4	3,806.4	38.0
2018	3,622.0	3,652.5	35.5	3,765.5	3,797.6	37.0
2019	3,704.8	3,704.8	35.2	3,844.9	3,844.9	37.0

לוח 19: קצבת תלויים הודשית ממוצעת – שכירים לעומת עצמאים, 2019-2015

שנה	שכירים			עצמאים		
	מחירים שוטפים (ש"ח)	מחירי 2019 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע	מחירים שוטפים (ש"ח)	מחירי 2019 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע
2015	6,382.0	6,467.9	68.3	6,803.0	6,894.6	72.8
2016	6,396.5	6,518.1	66.9	6,798.5	6,927.8	71.1
2017	6,430.2	6,536.6	65.2	6,818.2	6,931.1	69.2
2018	6,486.3	6,540.9	63.6	6,889.7	6,947.7	67.6
2019	6,577.2	6,577.2	62.5	6,976.4	6,976.4	66.3

סך התשלומים בענף נפגעי עבודה היה ב-2019 כ-5.5 מיליארד ש"ח לעומת כ-5.1 מיליארד ש"ח ב-2018 – עלייה ריאלית של 8.3% (לוח 20). בגמלאות הנכות, המהוות את עיקר ההוצאה, עלו התשלומים ריאלית ב-9.1%, מכ-4.1 מיליארד ש"ח לכ-4.4 מיליארד ש"ח, בדמי פגיעה עלו ב-8.1% ובגמלאות תלויים ב-2.2%.

מאז הוחל ביטוח נפגעי עבודה, חלו שינויים של ממש בהרכב התשלומים בענף (לוח 20). בשנים הראשונות מרבית התשלומים – 54% – יועדו לדמי פגיעה, לעומת כ-40% לקצבת נכות. עם השנים גדל יחסית חלקם של התשלומים לקצבת נכות המשולמת לטווח ארוך, ופחת חלקם

ביטוח נפגעי עבודה

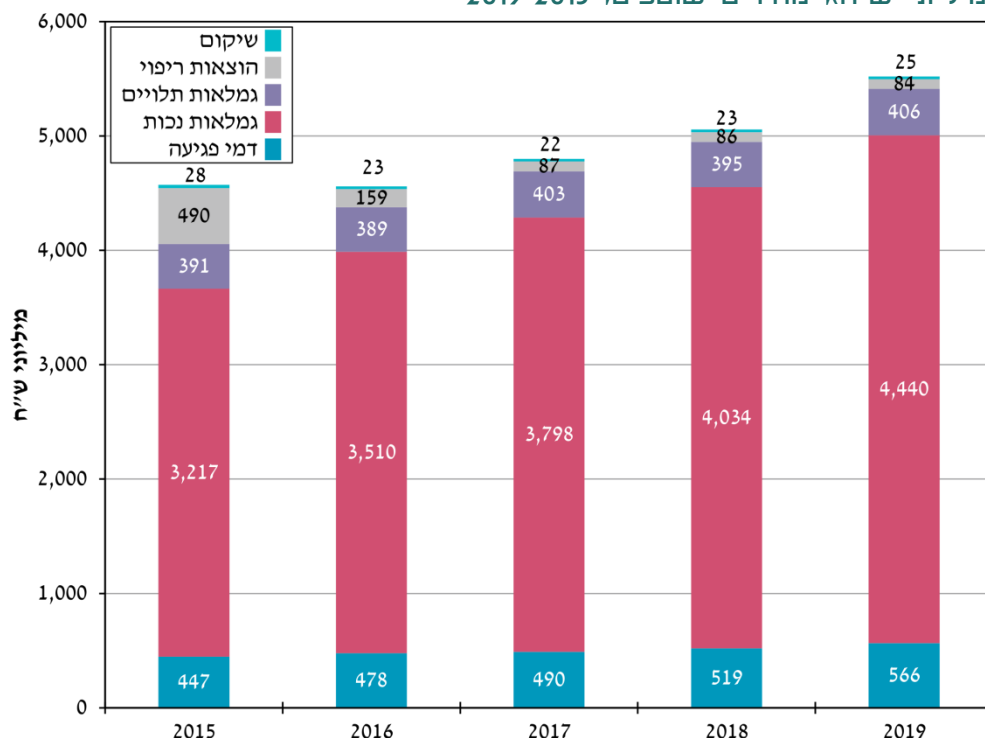
של התשלומים לדמי הפגיעה: דמי פגיעה משולמים לטווח קצר ולאנשים שונים במשך השנה ואילו קצבאות הנכות משולמות לטווח ארוך (עד גיל הפרישה ואף לאחר מכן). כיום קצבאות הנכות מהוות את עיקר התשלומים בענף – כ-82%, ודמי פגיעה רק כ-10% (לוח 21). יתר התשלומים מופנים להוצאות ריפוי ושיקום ולגמלאות תלויים.

לוח 20: תשלומים* בענף נפגעי עבודה (אלפי ש"ח), 2019-2015

שנה	מחירים שוטפים (אלפי ש"ח)	מחירי 2019 (אלפי ש"ח)	שינוי ריאלי (%)
2015	4,549,638	4,610,882	5.2
2016	4,510,628	4,596,394	0.3-
2017	4,761,477	4,840,288	5.3
2018	5,057,504	5,100,072	5.4
2019	5,521,968	5,521,968	8.3

* כולל תשלומים לדמי פגיעה, קצבאות נכות, גמלאות תלויים, הוצאות ריפוי והוצאות שיקום. הסדרה עודכנה ב-2017, שנים קודמות השתנו בהתאם.

תרשים 3: התשלומים* בענף נפגעי עבודה לפי סוג התשלום (מיליוני ש"ח), 2019-2015

* לא כולל תשלומים לפעולות למניעת תאונות או לבטיחות בעבודה, מחקרים, מפעלים מיוחדים, סיוע משפטי, ועדות רפואיות, חוות דעת ותשלומי מינהל לגורמי חוץ.

**לוח 21: התשלומים* בענף נפגעי עבודה לפי סוג התשלום
(אחוזים, מחירי 2019), 2015-2019**

שנה	סך הכל	דמי פגיעה	קצבאות נכות	גמלאות תלויים	הוצאות ריפוי	הוצאות שיקום
2015	100.0	11.0	79.3	9.6	12.1	0.7
2016	100.0	10.9	80.2	8.9	3.6	0.5
2017	100.0	10.5	81.0	8.6	1.8	0.5
2018	100.0	10.5	81.5	8.0	1.7	0.5
2019	100.0	10.5	82.0	7.5	1.6	0.5

* לא כולל תשלומים לפעולות למניעת תאונות או לבטיחות בעבודה, מחקרים, מפעלים מיוחדים, סיוע משפטי, ועדות רפואיות, חוות דעת ותשלומי מינהל לגורמי חוץ. הסדרה עודכנה ב-2017, שנים קודמות עודכנו בהתאם.